

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

visio2030@minedu.fi

Viite: OKM: Lausuntopyyntö OKM/35/010/2018

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI YLIOPISTOLAIN JA AMMATTIKORKEAKOULULAIN MUUTTAMISESTA

Jyväskylän ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta esittää lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain muuttamisesta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) esittää seuraavia näkökulmia esitykseen:

YLEISTÄ

JAMK yhtyy Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE:n antamaan lausunnon pääkohtiin. Lakiesityksen tavoitteena on parantaa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia korkeakouluissa ja helpottaa korkeakoulutukseen pääsyä. Kumpikin tavoite on hyvin kannatettava.

JAMK pitää hyvänä jatkuvan oppimisen korostamista korkeakoulujen perustehtävänä. Kuten ARENE, JAMK on myös huolissaan siitä, miten ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoituksen kehityksessä tasapaino tutkintokoulutuksen rahoituksen ja jatkuvan oppimisen eri muotojen ja toimintatapojen rahoituksessa järjestetään.

JAMK yhtyy Arenen lausuntoon, missä todetaan, että jatkuvan oppimisen rahoituksesta tulisi OKM:n johdolla laatia kokonaisselvitys, joka koskisi niin korkeakouluja kuin ammatillista koulutusta. Jatkuvan koulutuksen rahoitukseen ja resursointiin ovat Suomessa osallistuneet julkiset toimijat, työnantajat ja asiakkaat itse. Kaikkien osapuolten sekä koulutuksen tarjoajien osallistuminen valmisteluun olisi tärkeää.

Eri alueilla on rakennettu myös alueellisia malleja koulutuksen järjestämisen yhteistyöverkostoiksi, kuten esimerkiksi EduFutura-verkosto Jyväskylässä. Nämä voivat olla merkityksellisiä jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan kokonaisvaltaisessa kehittämisessä

alueilla. Yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien (ml. vapaan sivistystyön oppilaitosjärjestelmä) kanssa on tarpeen selkeyttää.

Jatkuvan oppimisen kokonaisuuden kannalta on myös tärkeää, että lähivuosina tarkasteltaisiin nykyistä tutkintorakennetta kriittisesti. Jotta väestön koulutustasoa voidaan parantaa korkeakouluosaamisella, tulisi tutkintokoulutuksen toteuttamisen ohjausta ammattikorkeakouluissa väljentää. Tällä tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi työelämässä oleville henkilöille, jotka haluavat parantaa osaamistaan korkeakoulututkinnoilla, tulisi ammattikorkeakoulujen voida tarjota nykyistä vapaammin korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta, joko monimuotoisina tutkintokoulutuksina, tutkinnon osista eri vaiheissa koostuvana tutkintona tai muilla joustavilla tavoilla, jotka eivät ole sidottu nykyiseen tutkintorakenteeseen. Tällöin on tarpeen vahvistaa joustavan oppimisen rahoitusta myös siltä osin, millä nykyistä laajemmin voidaan tarjota tutkinnon osista koostuva koulutus työelämässä oleville aikuisille. Aikuinen, työelämässä oleva opiskelija voisi opiskella eri alojen moduuleja ja koota siitä tutkinnon, joita ei rahoituksellisesti tai alakohtaisesti rajattaisi nykyisellä koulutusvastuu- ja tutkintokattorajoituksilla. JAMK katsoo, että sekä hakijasuman purkaminen että korkeakoulutasoisen oppimisen laajentamisen ovat tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän vuoksi olisi syytä lisätä aloituspaikkoja niillä aloilla, joilla on vahva lisäosaamisen tarve tai positiivisen rakennemuutoksen aiheuttama osaamistarve.

ESITYKSEN YKSITYISKOHDAT

4 § Tehtävät

Jatkuvan oppimisen sisältäminen ammattikorkeakoulun perustehtäviin on kannatettava asia.

10 § Ammattikorkeakoulussa annettava opetus

JAMK pitää hyvänä, että ammattikorkeakoulu voisi järjestää tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena (tilauskoulutus). Tämä on merkittävä muutos avoimen korkeakouluopetuksen liiketoiminnallisen vaikutuksen vahvistamiseksi. JAMK pitää tärkeänä, että avoin ammattikorkeakoulutus vahvistuu ja laajenee edelleen tarjoten kenelle tahansa mahdollisuuksia korkeakoulutasoiseen oppimiseen ja osaamisen vahvistamiseen tutkintoja suppeammilla kokonaisuuksilla. Samalla on tärkeää, että tutkintokoulutuksen tuottamaa osaamista voidaan tarjota yrityksille ja organisaatioille täydennyskoulutuksena, josta voi periä kustannuksia vastaavan maksun. Näin korkeakoulu voi kanavoida koulutustaan eri koulutustuotteisiin ja tehostaa toimintaansa.

14 § Opetussuunnitelma ja opintojen tavoitteelliset suorittamisajat

JAMK kannattaa tehtyä lakiesitystä, jonka mukaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon voi määritellä 120 op:n laajuiseksi vieraskielisessä koulutuksessa. Joustavuus erityisesti kansainvälisessä yhteistyössä järjestettävän koulutuksen säädöksissä on hyvä olla mahdollisimman suuri.

25 § Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin

JAMK kannattaa esitystä, jonka mukaan YAMK-koulutukseen voidaan ottaa hakija, jolla se katsoo olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten (esim. vanha opistoasteen tutkinto). Työelämässä on opistoasteen tutkinnon suorittaneita, jotka ovat työuransa aikana hankkineet vankan ja monipuolisen työkokemuksen lisäksi monenlaista täydennyskoulusta ja osaamista. Opiskelijavalinta edellyttää ammattikorkeakouluilta selkeitä ja yhtenäisiä menettelytapoja hakijoiden riittävien tietojen ja taitojen varmistamiseen. Yksi väylä voisi olla avoimen ammattikorkeakoulun tiettyjen YAMK-opintojen hyväksytyt suorittaminen.

Kelpoisuusvaatimuksiin sisältyvä kahden vuoden työkokemusvaatimus kolmen vuoden asemesta on hyvä. Tosin se ei edelleenkään helpota ulkomaalaisten opiskelijoiden pääsyä YAMK-tutkintoihin, ei myöskään ulkomaisten partnerikorkeakoulujen kanssa tehtävää kaksoistutkintoyhteistyössä eikä tilauskoulutusta.

JAMK esittää, että työkokemusta olisi mahdollista kartuttaa jo AMK-tutkinnon suorittamisen aikana. Tämä on osa joustavien koulutusmallien kehittämistä. Jos opiskelija on hankkinut työssään jo merkittävän osaamisen omalta alaltaan ja hankkii AMK-tutkintoon johtavan osaamisen elämän- ja työuran ja opiskeluvaiheiden vuorotuksessa, on tarkoituksenmukaista voida tarpeen mukaan katsoa tällaisen henkilön hankkineen vaadittava työkokemus jo alemmaa tutkintoa suorittaessaan.

28 § Opiskelijavalinta

JAMK kannattaa esitystä, jonka mukaan ammattikorkeakoulun sisäiset siirtyjät valittaisiin omilla valintaperusteilla erikseen muista siirto-opiskelijoista. Tämä joustavoittaisi siirtomenettelyä, vähentäisi todennäköisesti keskeyttämiä ja opiskelijan tarvetta hakea uudelleen yhteishaussa.

JAMK kannattaa myös esitystä erillisvalinnan käyttämisestä lisähaun tilalla otettaessa opiskelijoita yhteishaussa täyttämättä jääneille paikoille. Tämä nopeuttaisi valintoja.

Erillisvalinta joustavana valintana siten, että opiskelijaksiottamispäätös tehdään hakemuskohtaisesti ja valinta päättyy, kun hakukohteeseen on saatu riittävä määrä, toiminee parhaiten pienessä ja tarkasti rajatussa koulutuksessa/kohderyhmässä, mutta ei sellaisessa, missä tulijoita on huomattavasti enemmän kuin mitä voidaan ottaa sisään.

JAMK kannattaa yhteishakuasetukseen suunniteltua muutosta erillisestä yhteishausta vieraskielisille ohjelmille. Yhteishaku mahdollistaa korkeakoulujen välisen yhteistyön myötä opiskelijavalinnan tehokkaan toteuttamisen ja hakijoiden suuntaan yksiselitteisemmät ja yksinkertaisemmat käytännöt niin menetelmien, kuin aikataulujenkin suhteen.

JAMK kannattaa nykyistä käytäntöä, jossa vieraskieliseen koulutukseen hakeva asettaa hakukohteensa hakutoivejärjestykseen. Emme siis kannata lakiesityksessä ehdotettua muutosta tältä osin. Hakutoivejärjestyksen poistaminen vaikeuttaisi opiskelijamäärien ennakkointia jo hakuvaiheessa ja ryhmien nopeaa täyttymistä, jos joudutaan jatkuvasti kutsumaan opiskelijoita varasijalta. Mikäli hakutoivejärjestys poistettaisiin, täytyisi olla tarkasti yhteisesti määritelty, milloin opiskelijavalinnan tulokset voi aikaisintaan julkaista.

Hakutoivejärjestyksen poistaminen johtaa korkeakoulujen välisen kilpailun kiristymiseen, välineinä lukuvuosimaksun ja apurahan suuruus.

ARVIO TALOUDELLISISTA VAIKUTUKSISTA

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli on tällä hetkellä muutosvaiheessa. Esitetyn lakimuutoksen taloudellisia vaikutuksia on haasteellista arvioida, koska ei tiedetä, miten korkeakoulujen perusrahoituksen perusteet muuttuvat.

Näköpiirissä on myös mahdollisuus, että rahoituksen vakaus muuttuu ja ennakoimattomuus lisääntyy, mahdollisesti opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksellisen ohjauksen vahvistuessa. Tätä emme pidä suotavana kehityksenä.

Jatkuvan koulutustehtävän osalta on turvattava riittävät edellytykset sille, että rahoitusmalli kannustaa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia järjestämään vähentämättä kuitenkaan tutkintokoulutukselle tarkoitettuja resursseja.

Avoimen amkin sisältöjen avaaminen maksulliseksi täydennyskoulutukseksi on sinällään hyvä asia.

Korkeakoulutuksen kehittäminen erilaisina kärkihankkeina on lähtenyt käyntiin ja niiden tuella korkeakoulut ja kumpikin korkeakoulusektori ovat oppineet ja ovat edelleen oppimassa tekemään yhteistyötä uusien toimintamallien luomisessa. JAMK pitää tärkeänä, että ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin muutos ei poista sellaisia valtion kehittämishankkeita, joilla korkeakoulujen yhteistä kehittämistoimintaa tuetaan.

ARVIO TOIMINNALLISISTA VAIKUTUKSISTA

Toiminnallisten vaikutusten arviointi on sidoksissa siihen, miten korkeakoulujen rahoitusmallin muutosta voi arvioida ja on siksi haasteellista. Jos joustavan oppimisen tehtävän ja siihen kannustavan rahoitusmallimuutoksen ennakoitaan toteutuvan, se voi muuttaa ammattikorkeakoulun toimintaa, jonka katsomme olevan myönteistä.

Ammattikorkeakoulut ovat hyvin kustannustehokkaita ja toiminnallisesti ketteriä. Pidämme myös mahdollisena, jos ennakoitu lakimuutos toteutuu, että ammattikorkeakoulut muuttuvat entistä työelämäläheisemmiksi. Samalla ammattikorkeakouluissa vahvistuisi osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mekanismit, jota tarvitaan aiempaa enemmän työikäisen aikuisväestön koulutustarpeisiin vastaamisiin entistä joustavammilla koulutusmalleilla.

JAMK pitää tärkeänä, että ammattikorkeakoulun rahoitus tukee tällaista kehitystä.

Jyväskylässä 3.9.2018


Jussi Halttunen
rehtori